

Araştırma Makalesi/Research Article

Türkiye'de Hemşirelik Alanında Total Diz Protezi Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Investigation of Postgraduate Theses on Total Knee Prosthesis in the Field of Nursing in Türkiye

Züleyha AYKUT¹, Meryem YAVUZ VAN GIERSBERGEN²

Öz: Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de hemşirelik alanında total diz protezi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin özelliklerini incelemektir. Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Aralık 2024 tarihinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi arşivinden taranarak bilgisayar ortamında yürütülmüştür. Arama motorunda "total diz protezi", "total diz artroplastisi", "diz protezi", "total diz" anahtar kelimeleri ile toplamda 685 teze ulaşılmış; dahil edilme kriterlerini karşılayan, erişim sağlanabilen hemşirelik alanında 53 tez değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirilen tez verileri Excel'de işlenmiş ve SPSS sürüm 27'de analiz edilmiştir. Elde edilen veriler sayı ve yüzde olarak sunulmuştur. Bulgular: Çalışmada değerlendirmeye alınan tezlerin %18,9'unun 2023 yılında tamamlandığı ve %69,8'inin yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir. Değerlendirilen tezlerin %94,3'ü tek danışman ile yürütülmüş olup tez danışmanlarının %51,8'i yardımcı doçent/doktora öğretim üyesidir. Tezlerin %56,6'sı cerrahi hastalıkları hemşireliği alanında ve %35,8'i tanımlayıcı niteliktedir. Tezlerin örneklem ortalaması 93,28±52,78 (minimum:17, maksimum:344, median:80)'tir. Tezlerin %49,1'inin örneklem aralığı 51-100'dür. Tez konuları incelendiğinde geniş bir yelpazede konuların ele alındığı ve %43,4'ünün ağrı temasını işlediği görülmüştür. Tezlerin veri toplama aşamaları incelendiğinde %49,1'inin ameliyat öncesi ve sonrası dönemi kapsadığı belirlenmiştir. Sonuç: Total Diz Protezi konulu tezlerin sayısında belirgin bir artış olduğunu, bu tezlerin yarısından fazlası yüksek lisans tezi olduğu ve doktora tezlerinde genellikle randomize kontrollü araştırma tasarımı kullanılırken, yüksek lisans tezlerinde ağırlıklı olarak tanımlayıcı araştırma tasarımı kullandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Artroplastisi, Diz, Hemşirelik bakımı, Ortopedi hemşireliği.

Abstract: Objective: The objective of this study was to examine the characteristics of postgraduate theses on total knee replacement/arthroplasty in the field of nursing in Türkiye. Methods: This descriptive study was retrieved from the archive of the Council of Higher Education Thesis Centre in December 2024 and conducted in a computer environment. A total of 685 theses were accessed using the keywords "total knee replacement," "total knee arthroplasty," "total knee arthroplasty," "knee replacement," and "total knee" in the search engine. Of these, 53 theses in the field of nursing that met the inclusion criteria and could be accessed were evaluated. The data of the evaluated theses were processed in Excel and analysed in SPSS version 27. The data obtained are presented in figures and percentages. Results: The study revealed that 18.9% of the theses evaluated were completed in 2023, with the majority, 69.8%, being master's theses. Of the dissertations evaluated, 94.3% were conducted with a single advisor and 51.8% of the dissertation advisors were assistant professors/doctoral faculty members. 56.6% of the theses were in the area of surgical disease nursing and 35.8% were descriptive. The mean sample size of the theses was 93.28±52.78 (minimum: 17, maximum: 344, median: 80). The sample range of 49.1% of the theses was 51-100. An analysis of the thesis topics revealed a broad spectrum of subjects, with 43.4% of them addressing the theme of pain. A subsequent analysis of the data collection stages of the theses revealed that 49.1% of them encompassed the preoperative and postoperative period. Conclusion: It was determined that there was a significant increase in the number of theses on Total Knee Replacement, more than half of these theses were master's theses, and while randomized controlled research design was generally used in doctoral theses, descriptive research design was predominantly used in master's theses.

Keywords: Arthroplasty, Knee, Nursing care, Orthopaedic nursing.

¹Sorumlu yazar: Arş. Gör. Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0002-2079-1917, zaykut@bandirma.edu.tr, 93220000211@ogrenci.ege.edu.tr

Res. Asst., Bandırma Onyedi Eylül University

²Prof. Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, ORCID: 0000-0002-8661-0066, meryem.yavuz@ege.edu.tr
Prof. Dr., Ege University

Giriş

Osteoartrit (OA), etkilenen bireylerde eklem ağrısı ve fonksiyonel kısıtlamaların başlamasıyla karakterize olan en yaygın artrit türüdür (Yue ve Berman, 2022). OA, dünya çapında etkileri olan yaşlanan nüfus ile birlikte giderek yaygınlaşan bir sağlık sorunudur (Allen ve ark., 2022; Yue ve Berman, 2022). OA, eklem dokularında çoklu anatomik ve fizyolojik değişiklikleri içeren bir hastalıktır ve etkilenen bireylerde ağrı, sertlik, ödem ve bozulmuş eklem işlevselliği gibi çeşitli klinik semptomlar görülür (Allen vd., 2022). OA, insan vücudundaki herhangi bir eklemi etkileyebilir. En sık etkilenen eklemler; diz, kalça, ayak ve el eklemleridir (Yue ve Berman, 2022). Diz eklemi, osteoartritte en sık etkilenen bölgedir. Diz osteoartriti, genelde 50 yaş ve üzeri bireylerde görülen ve tüm dizi etkileyen çok faktörlü, sakatlığa neden olabilen kronik dejeneratif bir eklem hastalığıdır (Martin vd., 2014; Zeng vd., 2021; Geng vd., 2023; Du vd., 2023). Mekanik aşırı yüklenme, hormonal değişiklikler, yaşlanma ve enflamasyon gibi nedenler osteoartritin ilerlemesine neden olabilir (Martin vd., 2014; Zeng vd., 2021).

OA tedavisinin birincil amacı semptomatik rahatlama sağlamak ve eklem işlevselliğini artırmaktır (Yue ve Berman, 2022). Diz OA için ilk tedavi, hasta eğitimi ve öz yönetim, egzersiz ve aşırı kilolu veya obez hastalar için kilo kaybını kapsar. Ek olarak, kas gücünü artırmak ve eklem stresini azaltmak için fizik tedavi veya yapılandırılmış bir egzersiz programı önerilmektedir (Lee vd., 2020; Yue ve Berman, 2022). Son evre diz OA olan bireyler için, tüm cerrahi olmayan tedavi seçenekleri tükendiğinde cerrahi tedavi düşünülmelidir (Lee vd., 2020; Zeng vd., 2021). Eklem replasmanı, diz OA'sı ile ilişkili semptomların çoğunu hafifletmek için etkili bir tedavidir (Lee vd., 2020; Zeng vd., 2021). OA'lı hastalarda Total Diz Protezi (TDP), cerrahi dışı tedavilere yanıt vermeyen şiddetli diz ağrısının giderilmesi için endikedir. TDP uygulanmadan önce, kapsamlı bir cerrahi dışı tedavi planının denenmesi tavsiye edilir. Cerrahi olmayan tedaviler, minimum riskle önemli faydalar sunmaktadır. Bu cerrahi olmayan müdahalelerin etkinliği, ilerlemiş osteoartritte bile, klinik çalışmalarda kanıtlanmıştır ve özellikle cerrahi müdahaleden kaçınmak veya ertelemek isteyen veya cerrahi için uygun olmayan hastalar için çok uygundur (Martin vd., 2014). TDP, dizin son dönem OA için en yaygın tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca inflamatuvar artrit, kırık (travma sonrası OA ve/veya deformite), displazi ve malignite gibi bir dizi başka altta yatan endikasyon için de uygulanmaktadır. TDP'ye yönelik küresel talep, diz artritinin artan prevalansı nedeniyle önemli oranda artmaktadır. Primer TDP prosedürlerinin sayısının 2030 yılına kadar %85 oranında (1,26 milyon prosedür) artacağı öngörülmektedir (Gao vd., 2020). Amerika Birleşik

Devletleri'nde TDP %95'inden fazlası osteoartrit tedavisi için yapılmaktadır. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD) verilerine göre, ülkemizde diz protezi ameliyatlarının sayısı (diz protezlerinin revizyonu dahil) 2021 yılında 75.532, 2022 yılında 97.013 ve 2023 yılında 92.893 olduğu belirtilmiştir. Yüz bin kişi başına düşen prosedür sayısı ise sırasıyla 89,8, 114,2 ve 107,5 olarak gerçekleşmiştir. (OECD, 2023). Yaşlı nüfus ve obez bireylerin sayısındaki artışla orantılı olarak diz OA'sı prevalansının da artacağı tahmin edilmektedir (Martin vd., 2014; Zeng vd., 2021). OA görülme oranında artış beklendiğinden TDP kullanımının ilerleyen yıllarda da artmaya devam edeceği belirtilmektedir (Lee vd., 2020).

Elde edilen bulgulara göre, nüfusun yaşlanmasıyla birlikte osteoartrit görülme sıklığının da artması bekleniyor. Bu durum, TDP ameliyatları başta olmak üzere osteoartrit tedavisinde kullanılan cerrahi yöntemlerin önümüzdeki yıllarda daha da yaygınlaşacağına işaret ediyor. OA tanısının yaygınlığı ve TDP ameliyatlarının sıklığı bu alandaki sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı artırırken, hemşirelik mesleği için de önemli sorumluluklar doğurmaktadır. Bu doğrultuda TDP ameliyatları üzerine yapılan hemşirelik lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesinin, bu alandaki mevcut literatüre ışık tutacağı ve hemşirelik eğitimi ve uygulamalarına bilgi sağlayacağı düşünülmüştür. Bu çalışmada, TDP ile ilgili hemşirelik lisansüstü tezleri incelenecektir, bu makalenin hemşirelik eğitimi ve uygulamaları için değerli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

Araştırma soruları:

TDP üzerine yazılan hemşirelik tezlerinin dağılımı yıllar içinde nasıl bir değişim göstermiştir?

TDP konusunda yazılan hemşirelik tezlerinin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

TDP ile ilgili hemşirelik tezlerinin türleri nelerdir?

TDP ile ilgili hemşirelik tezlerinin konu alanları nelerdir?

TDP ile ilgili hemşirelik yüksek lisans ve doktora tezleri arasındaki temel farklar nelerdir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, TDP ile ilgili hemşirelik alanında yapılmış lisansüstü tezlerin özelliklerini inceleyen tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu çalışma, Aralık 2024 tarihinde bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş olup, Türkiye'deki hemşirelik alanında yazılmış TDP ile ilgili lisansüstü tezler üzerinde yapılmıştır.

İlgili tezlere, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi arşivinden ulaşılmıştır (YÖK Tez Merkezi; <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>)

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

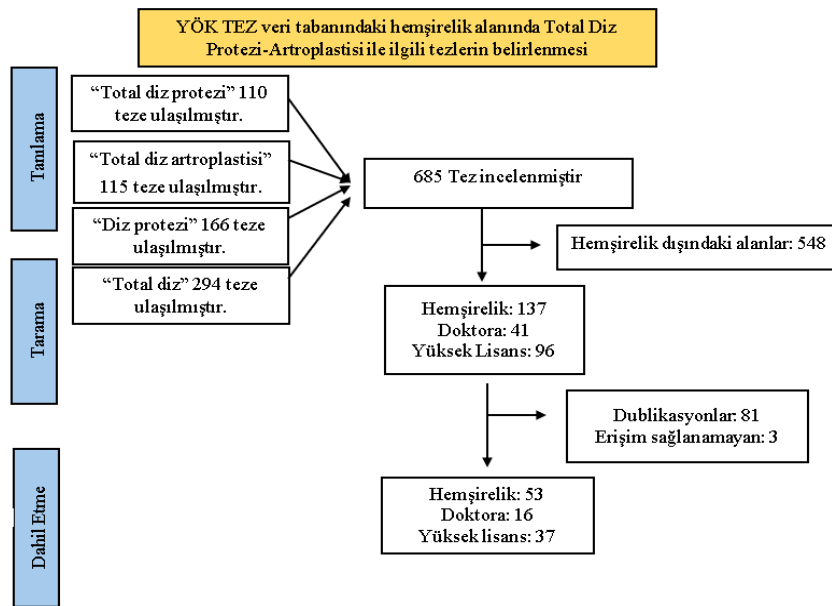
Çalışma evrenini, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi arşivinde kayıtlı TDP konulu tezler oluşturmaktadır. Dahil edilme kriterlerini karşılayan hemşirelik alanındaki 56 tezdten üçüne erişim sağlanamamıştır. İlgili konulardaki tezler incelenmiş ve 53 tez çalışmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Tezlere Ulusal Tez Arşivi veri tabanı üzerinden erişilmiştir. 'Total diz protezi', 'total diz artroplastisi', 'diz protezi', 'total diz' anahtar kelimeleri ile arama yapılmıştır. Toplamda 685 teze ulaşılmış, hemşirelik alanında olmayan 548 tez çalışmaya dahil edilmemiştir. Hemşirelik alanında olan tezlerden yinelenen tezler, erişimi olmayanlar tezler ve dahil edilme kriterlerini karşılamayan tezler çıkarılmıştır. Hemşirelik alanında 53 tez ayrı ayrı değerlendirilmiş (Şekil 1). Elde edilen tezler ilgili alanlara göre kodlanmış, excelde işlenmiş ve SPSS versiyon 27'de analiz edilmiştir. Analizler sonuçları sayı ve yüzde olarak sunulmuştur.

Dahil edilme kriterleri: Tezin Ulusal Tez Merkezi arşivinde kayıtlı olması, TDP konusu ile ilgili olması, hemşirelik alanında olması, erişim sağlanabiliyor olmasıdır.

Dışlama kriterleri: Hemşirelik alanı dışında olması, erişim sağlanamaması, TDP dışında farklı konuyu içermesidir.

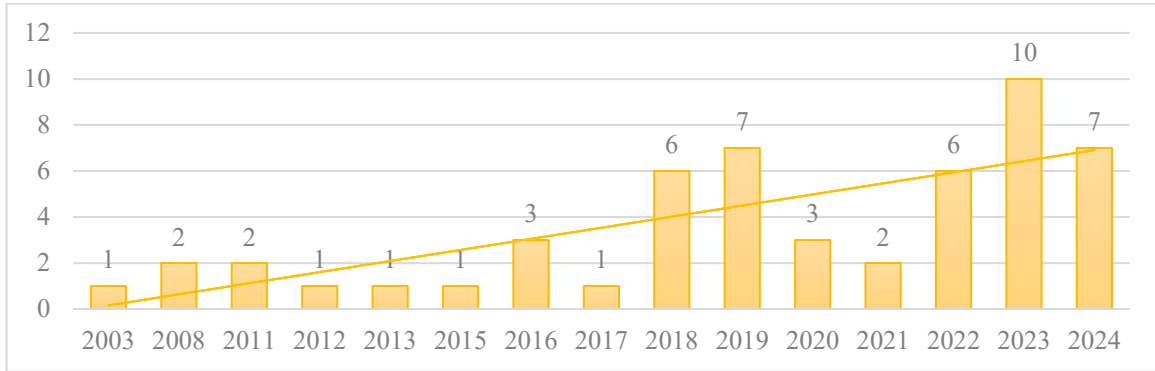
Şekil 1. Akış Diyagramı (<https://www.prisma-statement.org/prisma-2020-flow-diagram>)

Veri Toplama Araçları

İncelemeye alınan tezler, araştırmacılar tarafından geliştirilen (tez no, tez yılı, tezin türü, danışman sayısı ve unvanı, anabilim dalı ve üniversitesi, tezin amacı, konusu, tezde kullanılan ölçekler, araştırmanın tipi, veri toplama aşaması, verilerin toplandığı örneklem grubu ve örneklem sayısı, araştırma sonucu) çeşitli sorulardan oluşan bir değerlendirme formu kullanılmıştır. Ulaşılan veriler excel de sistematik olarak kodlanarak analiz edilmiştir.

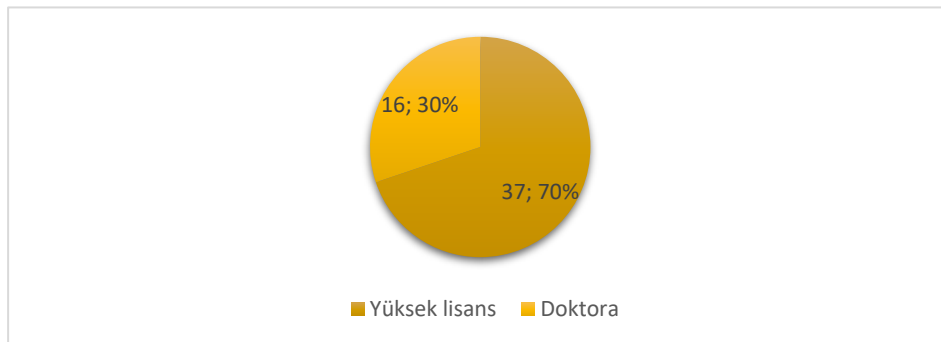
Bulgular

İncelemeye alınan hemşirelik alanındaki tezlerin yayınlanma yılları değerlendirildiğinde 2023 yılında 10; 2019 ve 2024 yıllarında yedi; 2018 ve 2022 yıllarında altı; 2016 ve 2020 yıllarında üç; 2008, 2011 ve 2021 yıllarında iki; 2003, 2012, 2013, 2015 ve 2017 yıllarında bir olduğu belirlenmiştir. Tezlerin %18,9'unun (n:10) 2023 yılında tamamlandığı görülmüştür (Şekil 2).

Şekil 2. Tezlerin Yayınlanma Yıllarına Göre Dağılımı

Değerlendirilen tezler yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki ayrı kategoride ayrı ayrı ve genel olarak incelenmiştir. İncelenen 53 tezin %30,2 sinin (n:16) doktora; %69,8'inin (n:37) yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. İncelenen Tezlerin Türü

Değerlendirilen tezlerin %94,3'ü (n:50) tek danışmanla yürütülmüş olup tez danışmanlarının %51,8'i (n:29) yardımcı doçent doktor (Dr)/Dr öğretim üyesidir. Tezlerin

%56,6'sı (n:30) (yüksek lisans tezleri n:19, doktora tezleri n:11) Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği (CHH) alanında olduğu belirlenmiştir. Tezlerin üretildiği üniversiteler incelendiğinde %13,2'sinin (n:7) (yüksek lisans tezleri n:4, doktora tezleri n:3) Dokuz Eylül Üniversitesi olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tezlerin örneklem sayıları analiz edilmiş ve örneklem ortalaması $93,28 \pm 52,780$ (minimum:17, maksimum:344, median:80) olarak bulunmuştur. Tezlerin %49,1'inin (n:26) (yüksek lisans tezleri n:14, doktora tezleri n:12) örneklem aralığı 51-100'dür. Tezlerin %35,8'i (n:19) (yüksek lisans tezleri n:19) tanımlayıcı tipte çalışılmıştır. Tez konularının içerikleri incelendiğinde farklı konularda çalışıldığı, 43,4'ünün (n:23) (yüksek lisans tezleri n:14, doktora tezleri n:9) ağrı konusunu ele aldığı belirlenmiştir. Tezlerin veri toplama aşamaları incelendiğinde %49,1'inin (n:26) (yüksek lisans tezleri n:17, doktora tezleri n:9) ameliyat öncesi ve sonrası dönemi kapsadığı belirlenmiştir (Tablo 2, Tablo 3).

Tartışma

Yaşlı nüfusun artması ile birlikte OA prevalansının da artacağı beklenmektedir. Buna paralel olarak, TDP prosedürlerinin kullanımında da bir artış olması beklenmektedir (Martin vd., 2014; Zeng vd., 2021; Lee vd., 2020). TDP ameliyat sayılarındaki artış, ameliyat öncesi, sonrası hemşirelik bakımına olan gereksinim artarken hasta güvenliği, iyileşme süreci, ameliyat sonrası komplikasyon yönetimi, taburculuk eğitiminde cerrahi hemşirenin rolünü kritik hale getirmektedir. TDP prosedürlerindeki son gelişmeler ve araştırma bulguları ışığında, cerrahi süreç hasta bakımdaki en son gelişmeler hemşirelerin hasta sonuçlarını optimize etmelerine katkı sağlar (Zeng vd., 2021; Lee vd., 2020; Tunç vd., 2023). Bu çalışmada TDP konulu hemşirelik alanındaki lisansüstü tezler incelenmiş olup, incelenen tezler farklı parametrelerde değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın bulgularının bu alandaki literatüre katkıda bulunması, hemşirelik eğitimi ve uygulamaları için değerli bilgiler sunması ve hemşirelik eğitimi ve uygulamaları için önemli bir kaynak işlevi görmesi beklenmektedir.

Hemşirelik tezlerinin zaman içindeki dağılımına bakıldığında, literatürdeki bulgularla uyumlu olarak tamamlanan lisansüstü tezlerin sayısında istikrarlı bir artış olduğu görülmektedir (Filiz ve Ardıç, 2022; Tunç vd., 2023). Özellikle 2018-2019 yılları arasında tezlerde artış görülürken, 2020 ve 2021 yıllarında düşüş görülmüştür. Bu durum muhtemelen küresel COVID-19 pandemisinin elektif cerrahilerde azalmaya ve eğitimde aksamalara yol açması nedeniyle olduğu düşünülmüştür. Ancak tez sayıları 2022 yılında tekrar artmaya başlamıştır ve pandemi öncesi seviyelere döndüğünü göstermektedir. Bu çalışmanın Aralık 2024'te

yürütülmüş olması göz önüne alındığında, bu yılki tez sayısının artmaya devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 1: Tezlerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımları

		Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
		Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Danışman Sayısı	Bir	34	91,9	16	100	50	94,3
	İki	3	8,1	-	-	3	5,7
Danışman Unvanı	Profesör Dr	6	15,0	5	31,3	11	19,6
	Doçent Dr	9	22,5	7	43,8	16	28,6
	Yardımcı Doçent Dr/ Dr Öğretim Üyesi	25	62,5	3	25,0	29	51,8
Tez aşamaları	Bir aşamalı	35	94,6	13	81,3	48	90,6
	İki aşamalı	2	5,4	3	18,8	5	9,4
AnaBilim Dalı	Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD.	19	51,4	11	68,8	30	56,6
	Hemşirelik AD.	15	40,5	5	31,3	20	37,7
	Hemşirelik Esasları AD.	1	2,7	-	-	1	1,9
	Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.	2	5,4	-	-	2	3,8
Tezin Yapıldığı Üniversite	Adnan Menderes Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	5,4	-	-	2	3,8
	Akdeniz Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Atatürk Üniversitesi	2	5,4	1	6,3	3	5,7
	Bartın Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Başkent Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Dokuz Eylül Üniversitesi	4	10,8	3	18,8	7	13,2
	Ege Üniversitesi	2	5,4	1	6,3	3	5,7
	Gazi Üniversitesi	1	2,7	3	18,8	4	7,5
	Hacettepe Üniversitesi	-	-	1	6,3	1	1,9
	İnönü Üniversitesi	-	-	1	6,3	1	1,9
	İstanbul Medipol Üniversitesi	2	5,4	-	-	2	3,8
	İstanbul Okan Üniversitesi	2	5,4	-	-	2	3,8
	İstanbul Üniversitesi	1	2,7	1	6,3	2	3,8
	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	1	2,7	2	12,5	3	5,7
	İstinye Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Karabük Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	KTO Karatay Üniversitesi	2	5,4	-	-	2	3,8
	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Mersin Üniversitesi	2	5,4	-	-	2	3,8
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Pamukkale Üniversitesi	-	-	1	6,3	1	1,9
	Sağlık Bilimleri Üniversitesi	-	-	1	6,3	1	1,9
	Sanko Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Selçuk Üniversitesi	1	2,7	1	6,3	2	3,8
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
	Trakya Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9
Yeditepe Üniversitesi	1	2,7	-	-	1	1,9	

AD.: Anabilim Dalı

Tablo 2: Tezlerin İçerik Özelliklerine Göre Dağılımları

		Yüksek Lisans		Doktora		Toplam		
		Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	
Örneklem sayısı	0-50	8	21,6	1	6,3	9	17,0	
	51-100	14	37,8	12	75,0	26	49,1	
	101-150	12	32,4	3	18,8	15	28,3	
	151-200	1	2,7	-	-	1	1,9	
	201 ve üstü	2	5,4	-	-	2	3,8	
Araştırma Tipi	Tanımlayıcı	19	51,4	-	-	19	35,8	
	Randomize kontrollü	7	18,9	10	62,5	17	32,1	
	Yarı deneysel	5	13,5	2	12,5	7	13,2	
	*Karma yöntem	2	5,4	3	18,8	5	9,4	
	Diğer	4	10,8	1	6,3	5	9,4	
**Tez konuları	Ağrı	14	37,8	9	56,3	23	43,4	
	Günlük yaşam	7	18,9	3	18,8	10	18,9	
	Aktivite/öz bakım gücü							
	Fonksiyonel durum/ diz işlevi	10	27,0	6	37,5	16	30,2	
	Depresyon/ kaygı/ anksiyete/ korku	11	29,7	6	37,5	17	32,1	
	Düşme/ hareket korkusu	7	18,9	1	6,3	8	15,1	
	Yaşam kalitesi	5	13,5	5	31,3	10	18,9	
	***Diğer	13	35,1	10	62,5	23	43,4	
	Tez veri süreci	Ameliyat öncesi dönem	2	5,4	-	-	2	3,8
		Ameliyat sırası-sonrası dönem	1	2,7	-	-	1	1,9
Ameliyat sonrası dönem		17	45,9	7	43,8	24	45,3	
Ameliyat öncesi-sonrası dönem		17	45,9	9	56,3	26	49,1	

*İki aşamalı olarak yürütülmüştür. Yüksek lisans tezleri (n:2): Tanımlayıcı ve nitel; Doktora tezleri (n:3): Yarı deneysel ve nitel olarak yürütülmüştür.

**Birden fazla yanıt seçeneği ile oluşturulmuştur.

***Diğer: Hipotemi, müzik, masaj, soğuk uygulaması, ısıtma yöntemleri, derin ven trombozu, taburculuk, göz kulak bandajı, farklı eğitim içerikleri, sanal gerçeklik vb konuları içermektedir.

İncelenen tezlerin yarısından fazlası yüksek lisans tezi iken, doktora tezi sayısı önceki araştırmalarla tutarlı olarak nispeten daha azdır (Filiz ve Ardıç, 2022; Tunç vd., 2023). Doktora tezi sayısının daha az olması, hemşirelikte eğitiminde doktora programlarının yüksek lisans programlarına göre daha geç başlanması, doktora programlarının zorlu ve uzun yapısı ve yüksek lisans derecesi sunan üniversitelerde doktora programlarının sınırlı bulunması gibi çeşitli faktörlere bağlanabilir (Dağcı vd., 2019). Yüksek lisans ve doktora programlarının sayısı arasındaki fark da bu eğilime katkıda bulunmaktadır.

Tablo 3: Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Yazar	Tezin Amacı	Tez Türü Araştırma Tipi	Sonucu	Materyal
Doğan, 2003	TDP için klinik rehber geliştirilmesi ve bakıma etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans Yarı deneysel	Geliştirilen rehberin, hasta bakım süreçlerinde olumlu sonuçlar sağlamak için uygulanabilir bir rehber niteliğinde olduğu belirtilmiştir.	Ameliyattan Önce Yapılması Gereken Hazırlıklar Rehberi Hasta ve Aile Üyeleri İçin Rehber Bilgiler Kitapçığı Hasta Egzersiz ve Hareket Kitapçığı Hasta Klinik Rehberi Klinik Rehber Klinik Rehber İzlem Formu
Dinler, 2008	TDP yapılan hastaların ameliyat öncesi ve sonrası diz fonksiyon skorları, bu skorların anksiyete ve depresyon değişimleriyle paralellik gösterip göstermediğinin araştırılması	Yüksek lisans Tanımlayıcı	Ameliyat sonrası hastaların anksiyete, depresyon düzeylerine iyileşmeler olduğu, bu iyileşme ameliyat öncesi klinik durum veya ameliyat sonrası iyileşme derecesiyle ilgili olmadığı belirtilmiştir.	Amerikan Diz Cemiyeti Skoru Beck Depresyon Ölçeği Beck Anksiyete Ölçeği
Akyol, 2008	DP (diz protezi) uygulanan hastalarda ağrı prevelansının, özelliklerinin, etkileyen etmenlerin, ağrı yönetiminden memnuniyetinin incelenmesi	Yüksek lisans Tanımlayıcı	Hastaların günlük yaşam aktivitelerindeki toplam engellenme puanı ile en kötü ağrı puanı arasında pozitif yönde güçlü, en hafif, ortalama ve görüşme anı ağrı puanları arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki saptandığı belirtilmiştir.	Kısa Ağrı Envanteri
Yıldız, 2011	Gonartroz tanılı hastalarda Total Diz Artroplastisi (TDA)nın yaşam kalitesi, diz fonksiyonları üzerine etkisinin araştırılması	Yüksek lisans Tanımlayıcı	Ağrıyı geçiren, diz fonksiyonlarında belirgin artış sağlayan, insanların yaşam konforunu arttıran etkili bir tedavi yöntemi olduğu belirtilmiştir.	Diz Değerlendirme Formu SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği
Ünal Taşkın, 2011	TDP uygulanan hastalara ameliyat öncesi ve sonrası verilen danışmanlığın öz bakım gücü, fonksiyonel durum ve ağrıya etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans Olgu-kontrol	Uygulanan danışmanlığın ve evde izlemin hastaların hızlı iyileşmesi ve memnuniyetinin artması açısından önemli olduğu belirtilmiştir.	Fonksiyonel Değerlendirme Formu Kısa Ağrı Envanteri Öz Bakım Gücü Ölçeği
Turhan, 2012	Ameliyatın DP uygulanan hastalar üzerindeki etkilerinin anlanması	Yüksek lisans Kalitatif araştırma	Ameliyat öncesi dönemde hastaların en çok ameliyat endikasyonu oluşturan hastalık nedeniyle etkilendiklerini ve bunun ameliyat kararını hızlandırdığı belirtilmiştir.	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Yıldırım, 2013	TDP ameliyatı olan hastaların ameliyat sonrası ağrılarının tanılanması, hemşirelerin ağrı yönetimlerindeki bakım uygulamalarının belirlenmesi	Yüksek lisans Tanımlayıcı Nitel	Ameliyat sonrası üçüncü günde ağrı özelliklerinin değerlendirilmesine ve hemşirelerin bu hastaların ameliyat sonrası ağrı yönetimlerine rehberlik edilebileceği belirtilmiştir.	Kısa Mc Gill Melzack Ağrı Soru Formu Hemşireler için Yapılandırılmış Soru Formu
Demiraslan , 2015	TDA yapılan hastalarda ameliyat sonrası hipotermi kontrolünde yün battaniye ile birlikte elektrikli battaniye kullanımının etkisinin belirlenmesi	Doktora, Randomize kontrollü müdahale çalışması	Yün battaniye ile birlikte elektrikli battaniye kullanımının, ameliyat sonrası dönemde hastaların ısıtılmasında etkin bir yöntem olduğu belirtilmiştir.	Yün ve elektrikli battaniye, timpanik termometre, satürasyon ölçüm cihazı, tansiyon aleti
Savcı, 2016	TDP ameliyatı olan hastaların deneyimlerinin belirlenmesi ve Roy Uyum Modeli'ne (RUM) göre yapılandırılmış sürekli bakımın "ağrı, fonksiyonel durum, anksiyete ve depresyon" üzerine etkisinin incelenmesi	Doktora Yarı deneysel ve niteliksel araştırma	Ameliyat sonrası hastaların, yaşadıkları güçlüklerle baş etmede yetersiz kalabildiği, çok boyutlu bakıma gereksinim duyduğu RUM göre yapılandırılmış sürekli bakımın hastaların gereksinim duydukları destek ve bakımı almalarını sağladığı belirtilmiştir.	WOMAC Osteoartrit İndeksi (Western Ontario and Master Universities Osteoarthritis Index) Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Çinar, 2016	TDP uygulanan hastalarda progresif gevşeme yönteminin ağrı ve anksiyete üzerine etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans Yarı deneysel	Progresif gevşeme tekniğinin ameliyat sonrası ağrı ve anksiyeteyi azaltmada olumlu yönde etkisi olduğu belirtilmiştir.	Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri Vizüel Analog Skalası

Tablo 3 (Devam): Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Eliaçık Özyıldırım, 2016	Gonartroz tanısı ile TDP ameliyatı olmuş hastaların özbakım gücü ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi	Yüksek lisans Tanımlayıcı kesitsel	Ameliyat öncesi yaşam kalitesi alanlarından " <i>Mental sağlık</i> ", " <i>Zindelik/Yorgunluk</i> ", " <i>Sağlığa genel bakış açısı</i> " ile ameliyat öncesi ve sonrası öz bakım gücü arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, Ameliyat sonrasında ise, "Genel bakış açısı" puanları ile ameliyat öncesi ve sonrası öz bakım gücü arasında ve " <i>Mental sağlık</i> " ile ameliyat öncesi öz bakım gücü arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir.	Öz Bakım Gücü Ölçeği Yaşam Kalitesi Ölçeği
Özgür, 2017	TDP uygulanan hastalarda ameliyat sonrası ağrı düzeyinin, ağrıyı etkileyen etmenlerin, günlük yaşam aktivitelerinde engellenme durumunun belirlenmesi ve ağrı yönetiminden memnuniyetinin incelenmesi	Yüksek lisans Tanımlayıcı	Hastaların en hafif ağrı puanı azaldıkça memnuniyet düzeyinin arttığı belirtilmiştir.	Kısa Ağrı Envanteri Görsel Kıyaslama Ölçeği
Demirdağ, 2018	TDP ameliyatı yapılan hastalarda müzik dinlemenin ameliyat sonrası ağrı, yaşam bulguları, analjezik kullanım miktarı ve hastanede kalış süresine etkisinin belirlenmesi	Doktora Yarı deneysel-kontrollü	Müzik grubunda opioid ve non-opioid kullanımı kontrol grubuna göre anlamlı derecede düşük bulunduğ Müzik grubunda ameliyat sonrası seanslarda kalp atış hızı, sistolik ve diyastolik kan basıncı, solunum hızı ve ağrı skorlarının seans öncesine göre anlamlı ölçüde azaldığı belirtilmiştir.	Hasta Takip Çizelgesi Numerik Ağrı Skalası Tansiyon aleti, steteskop, pulseoksimetre
Turhan Damar, 2018	RUM göre temellendirilmiş TDP ameliyatına hazırlık programının ağrı, fonksiyonel durum ve yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi	Doktora Yarı deneysel ve niteliksel araştırma	Programın bireylerin ağrı, fiziksel fonksiyon, yaşam kalitesini olumlu etkileyerek modelin fiziksel, benlik, karşılıklı bağlılık ve rol fonksiyonu açısından uyumu desteklediği belirtilmiştir.	WOMAC Osteoartrit İndeksi Yaşam Kalitesi Ölçeği Yarı Yapılandırılmış Soru Formu
Tıraş, 2018	Yaşlı gonartrozlu hastalarda TDPnin yaşam kalitesi üzerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Ameliyat öncesi döneme göre ameliyat sonrası dönemde yaşam kalitesini anlamlı bir şekilde artırdığı belirtilmiştir.	SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği
Sarı, 2018	TDP uygulanan hastaların hemşirelik bakımından beklentilerini ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların hemşirelik bakımından beklenti puanlarının yüksek olduğu, beklentilerin karşılanma durumu puanının düşük olduğu, bakım beklentisi ve beklentilerin karşılanma durumunun hemşirelik bakımından memnuniyet puanını etkilediği saptandığı belirtilmiştir.	Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği
Çiftçi, 2018	TDP uygulanan hastaların taburculuğa hazır oluşluk durumlarının ve bunun sosyo-demografik özellikler, sağlık/hastalık özellikleri, bilgilendirilme durumu ile ilişkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastalarının çoğunluğunun ameliyat öncesi, sonrası ve taburculuk dönemine ilişkin bilgilendirildiği ve büyük çoğunluğunun taburculuğa hazır oldukları sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.	Araştırmacılar Tarafından Oluşturulan Anket Formu
Öztürk, 2018	DP ameliyatı geçirecek olan hastalara ameliyat öncesi dönemde verilen hasta eğitiminin, ameliyat sonrası dönemde DVT gelişimine etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans Yarı deneysel	" <i>DVT hasta eğitim rehberi</i> " ile verilen planlanmış bir sağlık eğitiminin ameliyat sonrası iyileşme sürecine olumlu katkı sağladığı belirtilmiştir.	Derin Ven Trombozunu (DVT) Önlemeye Yönelik Bilgi ve Davranış formu
Durmuş İskender, 2019	TDA yapılan hastalara uygulanan akupresür ve abdominal masajın konstipasyon gelişimi üzerine etkisinin belirlenmesi	Doktora Randomize kontrollü	Uygulanan masajın TDA yapılan hastalarda konstipasyonun önlenmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.	Konstipasyon Risk Değerlendirme Ölçeği Günlük Konstipasyon İzlem Formu Görsel Kıyaslama Ölçeği Bristol Dışkı Kıvamı Ölçeği ve Hasta İzlem Formu
Bozkurt Karabacak, 2019	TDP ameliyatı olan hastaların öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların taburculuk öncesi öğrenim gereksinimlerinin önemli düzeyde olduğu, taburculuk öncesi bilgilendirmenin öğrenim gereksinimlerini azalttığı belirtilmiştir.	Hasta Öğrenim Gereksinimleri Ölçeği

Tablo 3 (Devam): Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Atıcı, 2019	TDP ameliyatı öncesi anksiyete düzeyinin ameliyat sonrası düşme korkusu arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastalardaki ameliyat öncesi anksiyete düzeyleri arttıkça ameliyat sonrası düşme korkusu düzeyinin de arttığı belirtilmiştir.	Ameliyata Özgü Kaygı Ölçeği Tampa Kinezyofobi Ölçeği
Kutsal, 2019	TDP uygulanan hastalara verilen video destekli eğitimin, diz işlevine ve yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü deneysel	Eğitimin diz işlevini ve yaşam kalitesini artırdığı belirtilmiştir.	WOMAC Osteoartrit İndeksi Kısa Form 36 Yaşam Kalitesi Ölçeği
Kaya, 2019	TDP ameliyatı olan yaşlı bireylerde ameliyat sonrası uyku ve depresyon arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların yarısından fazlasının uyku sorunu yaşadığı, yaklaşık yarısının depresyonda olduğu belirtilmiştir.	Diz Ameliyatı Sonrası Dönemde Uykuyu Etkileyen Faktörler Anket Formu Geriatrik Kısa Depresyon Ölçeği
Yıldız, 2019	TDP ameliyatı geçiren hastaların hareket korkusu, ağrı ve bağımsızlık düzeylerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların ameliyat sonrası dönemde hareket korkusu düzeylerinin yüksek olduğu, hareket korkusu düzeyi yüksek olan hastaların günlük yaşam aktivitelerini sürdürürken yardıma ihtiyaç duydukları, Taburculuk sonrası dönemde egzersiz yapmayan hastaların ağrı düzeylerinin yapanlara göre daha yüksek olduğu, düzenli egzersiz yapan hastaların hareket korkusu düzeylerinin ise yapmayan hastalara göre daha düşük olduğu belirtilmiştir.	Barthel Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi Lysholm Diz Skorlama Ölçeği Tampa Kinezyofobi Ölçeği Sayısal Kıyaslama Ölçeği
Yanık, 2019	DP ameliyatı planlanan osteoartritli bireylerin hastalıkları ile ilgili yaşam deneyimlerinin ve hastalıklarını nasıl algıladıklarının değerlendirilmesi	Yüksek Lisans Niteliksel ve tanımlayıcı	Hastaların hastalıklarının başlangıcından itibaren en çok yaşadıkları belirtiler sırasıyla; ağrı, eklem sertliği, yorgunluk, güç kaybı, uyku güçlükleri olduğu, Cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve yaşanılan yer gibi sosyodemografik değişkenlerin hastalık algısına etkisi olduğu belirtilmiştir.	Hastalık Algısı Ölçeği Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Kaya, 2020	TDP planlanan hastalara verilen danışmanlığın yaşam kalitesi ve öz bakım gücüne etkisinin belirlenmesi	Doktora Yarı deneysel ve niteliksel araştırma	TDP uygulanan hastalara ameliyat öncesi dönemde başlatılan ve ameliyat sonrası dönemde devam ettirilen danışmanlığın hastaların gereksinim duydukları destek ve bakımı almalarını sağladığı belirtilmiştir.	Öz Bakım Gücü Ölçeği Yaşam Kalitesi Ölçeği Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Özbaş, 2020	TDP olan hastaların sağlık okuryazarlığı düzeyleri doğrultusunda hazırlanan öğretim planının iyileşme süreci ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi	Doktora Kontrol gruplu müdahale	Ameliyat sonrası kontrol grubunun müdahale grubundan daha fazlasının bilgi gereksinimi olduğu; ameliyat sonrası 6. haftada müdahale grubunun yaşam kalitesi ölçeği genel sağlık algısı ve fiziksel fonksiyon alt boyutu puanlarının kontrol grubundan daha yüksek olduğu belirtilmiştir.	Hasta Öğrenim Gereksinimleri Ölçeği Diz Değerlendirme Anketi Fonksiyonel Değerlendirme Formu Yaşam Kalitesi Ölçeği Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32 Taburculuk Veri Toplama Formu Taburculuk Sonrası 15. Gün ve 6. Hafta İyileşme Süreci Veri Toplama Formu
Mete, 2020	TDP ameliyatı planlanan hastaların cerrahi korku düzeyleri ile ameliyat sonrası ağrı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Ameliyat öncesi dönemde korku düzeyi yüksek olan hastaların ameliyat sonrası dönemde daha fazla ağrı yaşadıkları belirtilmiştir.	Görsel Kıyaslama Ölçeği Cerrahi Korku Ölçeği Ameliyat Sonrası Ağrı Değerlendirilmesi Analjezik Kullanma Durumu Formu
Güneş, 2021	TDP ameliyatı öncesi sanal gerçeklik uygulamasının ağrı, kaygı ve yaşam bulgularına etkisinin saptanması	Doktora Randomize kontrollü	TDP ameliyatı öncesi sanal gerçeklik uygulamasının ağrı, kaygıyı azalttığı, yaşam bulgularına olumlu etkisinin olduğu belirtilmiştir.	Sayısal Ağrı Ölçeği Durumluk Kaygı Ölçeği Fizyolojik Parametre Takip Formu

Tablo 3 (Devam): Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Buldan, 2021	TDP ameliyatı sonrası uygulanan basınçlı soğuk uygulamanın ağrı ve memnuniyet düzeyine etkisinin incelenmesi	Doktora Randomize kontrollü	Ağrı düzeylerinde anlamlı farklılık bulunduğu, çalışma grubundaki hastaların son ağrı ölçümleri daha düşük bulunduğu belirtilmiştir.	Visual Analog Skala Soğuk jel paketi Soğuk terapi bandajı
Kubat Bakır, 2022	TDP uygulanan yaşlılarda günlük yaşam aktivitelerine yönelik motivasyonel görüşmenin fiziksel uyum ve yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirilmesi	Doktora Randomize kontrollü deneysel	Günlük yaşam aktivitelerine yönelik motivasyonel görüşmenin fiziksel uyumu artırdığı ve yaşam kalitesini yükselttiği belirtilmiştir.	Ameliyat Sonrası Komplikasyon Değerlendirme Formu SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği Fonksiyonel Değerlendirme Formu
Özsoy, 2022	TDA öncesi aktif ısıtmanın ameliyat sırası vücut sıcaklığı ve konfora etkisinin belirlenmesi	Doktora Randomize kontrollü deneysel	Ameliyat öncesi ön ısıtma ile ameliyat sırası ısıtmanın hastanın vücut sıcaklığındaki düşüşü azalttığı ve konforu artırdığı belirtilmiştir.	Ameliyat Sırası Dönem Veri Toplama Formu Hasta Vücut Sıcaklığı İzlem Çizelgesi Perianestezi Konfor Ölçeği Sıcaklık Konfor Algı Skalası Vücut sıcaklığı ölçüm cihazı
Şen, 2022	TDP uygulanan hastaların bireysel bakım algısının iyilik hallerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların bireysel bakım algılama düzeyleri ve iyileşme kalitesi düzeylerinin yüksek olduğu; bireysel bakım algılama düzeyi arttıkça iyileşme kalitesi düzeyinin de arttığı belirtilmiştir.	Bireyselleştirilmiş Bakım Skalası-B İyileşme Kalitesi-40 Ölçeği
Aydın, 2022	TDP cerrahisi geçiren hastaların, hareket ve düşme korkularının günlük yaşam aktivitelerine etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	TDP ameliyatı sonrasında da hastaların düşme riskleri devam edebildiği; diz fonksiyonlarını iyileştirmek, hareket ve düşme korkusunu azaltmak için hastaların ameliyata ve protezle yaşama hazırlanmasının önemli olduğu belirtilmiştir.	Kinezyofobi Nedenleri Ölçeği Günlük Yaşam Aktivitelerine İlişkin Diz Testi
Diñç, 2022	TDA ameliyatı yapılan hastaların cerrahi korku düzeyleri ile ameliyat sonrası anksiyete ve mobilizasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Hastaların cerrahi korku ile durumluk kaygı puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, durumluk kaygı puanı ile ameliyat sonrası ayağa kalkma isteği arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir.	Cerrahi Korku Ölçeği Durumluk Sürekli Kaygı Ölçeği Mobilizasyon Soru Formu
Durmaz, 2022	TDP hastalara ameliyat öncesi ve sonrası koçluk stratejisiyle uygulanan sürekli hemşirelik bakımının bazı hasta sonuçları üzerine etkisinin belirlenmesi	Doktora Randomize kontrollü	Uygulamanın TDP ameliyatı geçiren hastaların ağrı, anksiyete, günlük yaşam aktiviteleri, memnuniyet, öz bakım gücü ve ağrı kesici ilaç kullanma durumlarında etkili olduğu belirtilmiştir.	Görsel Kıyaslama Ölçeği Öz-Bakım Gücü Ölçeği Durumluk Anksiyete Ölçeği Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği Barthel Günlük Yaşam Aktivite İndeksi
Özsoy Durmaz, 2023	Tek taraflı TDP ameliyatı öncesi başlanan lokal soğuk uygulamanın hastanın ameliyat sonrası ağrı, kanama ve fonksiyonel durumuna etkisinin belirlenmesi	Doktora Deneysel ve randomize kontrollü	Uygulamanın ameliyat öncesi dönemde ağrı yönetiminde, erken dönemde dren miktarından gelen kanama miktarının ve diz bölgesindeki ödemin azaltılmasında ve fonksiyonel durumun iyileştirilmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.	Hasta İzlem Formu WOMAC Osteoartrit İndeksi Kısa Ağrı Envanteri Soğuk Uygulama Değerlendirme Formu
Dağcı, 2023	TDP ameliyatı geçiren hastalarda gürültü kontrol yöntemleri ve müzik terapisinin anksiyete, yaşam bulguları ve ameliyat sonrası ağrıya etkisinin incelenmesi	Doktora Deneysel ve randomize kontrollü	TDP cerrahisi sonrası hasta bakımında kullanılan gürültü kontrol yöntemleri ve müzik terapisi ameliyat sonrası ağrıyı, durumluk anksiyeteyi azaltırken, yaşam bulgularının normal değerlerde kalmasını sağladığı belirtilmiştir.	Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği Görsel Kıyaslama Ölçeği Yaşam Bulguları Takip Formu

Tablo 3 (Devam): Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Kara, 2023	TDP ameliyatı olan hastalara uygulanan mobil tabanlı eğitim ve egzersiz programının hastaların kaygı, hareket korkusu ve fiziksel fonksiyonuna etkisinin incelenmesi	Doktora Randomize kontrollü deneysel	Programının hastaların kaygı, ağrı, hareket korkusu, fiziksel fonksiyon ve uyku kalitesinde olumlu iyileşmeler saptandığı belirtilmiştir.	Tampa Kinezyofobi Ölçeği Sürekli-Durumluk Kaygı Ölçeği Diz İcinme ve Osteoartrit Sonuç Skoru – Fiziksel Fonksiyon Kısa Form Görsel Kıyaslama Uyku Ölçeği Görsel Kıyaslama Ağrı Ölçeği Türkçe- Bilgisayar Sistemi Kullanılabilirlik Anketi Kısa Versiyon Discern Ölçeği
Tunç, 2023	Diz artroplastisi hastalarına yönelik geliştirilen " <i>Diz Protezi Okulu</i> " eğitim programının hasta sonuçları üzerine etkisinin değerlendirilmesi	Doktora Yarı deneysel	Programın hastaların daha gerçekçi beklentileri olmasında, anksiyete ve ağrılarının azalmasında, fonksiyonel durumlarının ve memnuniyetlerinin artmasında etkili olduğu belirtilmiştir.	Hasta Beklentilerini Değerlendirme Formu Hastane Anksiyete Ölçeği Kısa Ağrı Envanteri Fonksiyonel Değerlendirme Formu SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği Komplikasyon Değerlendirme Formu
Tanrıver, 2023	TDP ameliyatı sonrasında uygulanan duygusal özgürleşme tekniğinin ağrı ve kaygı üzerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü deneysel	Uygulanan duygusal özgürleşme tekniğinin ağrı ve kaygı düzeyini düşürdüğü belirtilmiştir.	Hasta Tanıtıcı Bilgi Formu Vizüel Analog Skala Ağrı Formu Durumluk Kaygı Ölçeği Sürekli Kaygı Ölçeği Subjektif Deneysel Birimi Skalası
Abalı Çakar, 2023	TDP uygulanan hastalarda öz yeterliliğin ağrı, hareket korkusu, fonksiyonel iyileşme ve yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans İleriye dönük izlem	Hastaların ağrı özyeterlilik düzeylerinin arttığı, ağrı yoğunluklarının ve hareket korkularının azaldığı, fonksiyonel iyileşme ve yaşam kalitelerinin arttığı belirtilmiştir.	Visual Analog Skala Ağrı Öz Yeterlilik Anketi TAMPA Kinezyofobi Ölçeği WOMAC Osteoartrit İndeksi SF-12 Ölçeği
Özdemir, 2023	TDP uygulanan hastalarda hareket korkusu, hasta hareketliliği ve etkileyen faktörlerin incelenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı	Kinezyofobinin hasta hareketliliğini olumsuz yönde etkilediği ve yaş, eğitim, çift diz protezi olmasının kinezyofobi ile ilişkisi olduğu belirtilmiştir.	TAMPA Kinezyofobi Ölçeği Hasta Hareketlilik Ölçeği
Kaya İmrek, 2023	TDA geçiren bireylere verilen ameliyat öncesi eğitimin ameliyat sonrası yaşanan ilk mobilizasyon korkusu üzerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tek gruplu ön test-son test tasarım	Eğitimin ameliyat sonrası yaşanan ilk mobilizasyon korkusu üzerinde olumlu etkisinin olduğu belirtilmiştir.	Düşme Korkusu ve Düşme Öyküsü Belirleme Formu Visual Analog Scale-10 Düşme Konusunda Bilgi Değişim Formu Mobilizasyon Korkusunu Visual Analog Scale-10
Demiratlı, 2023	TDP ameliyatı geçirecek olan hastaların korku düzeylerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Cinsiyet, meslek, çevrede TDP olan kişi, kronik ağrı, ağrı korkusu, ameliyatı erteleme düşüncesi, ilaç dışı ağrı giderici yöntem, ameliyat sürecine ilişkin söylenenler değişkenlerinin hem cerrahi korku hem de ameliyat sonrası ağrı korkusu düzeylerini artırdığı belirtilmiştir.	Cerrahi Korku Ölçeği Ameliyat Sonrası Ağrı Korkusu Ölçeği
Yılmaz, 2023	TDP ameliyatı olan hastalarda göz bandajı ve kulak tıkacının ameliyat sonrası dönemde ağrı ve uykuya etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans Yarı-deneysel	Uygulanmanın ameliyat sonrası ağrıyı azalttığı ve uyku kalitesini arttığı belirtilmiştir.	Nümerik Ağrı Skalası Richards– Campbell Uyku Ölçeği

Tablo 3 (Devam): Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Avcı, 2024	TDP ameliyatı sonrası hastaların konfor düzeylerinin öz bakım gücüne etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans Tanımlayıcı	Ameliyat sonrası ağrı düzeyi, hastaların genel konforunu ve öz bakım gücünü olumsuz etkilerken, idrar çıkış sayısı ve öz bakım gücü konfor düzeyini olumlu etkilediği; eğitim düzeyi ve genel konforun öz bakım gücünü olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.	Öz Bakım Gücü Ölçeği Genel Konfor Ölçeği
Koçoğlu Ağa, 2024	TDP uygulanan hastalarda erken mobilizasyonun ağrı ve hareketlilik düzeylerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü	Girişim grubunun, 20. saatte 8. saate göre günlük yaşam aktivitelerinde (genel aktivite, emosyonel durum, diğer insanlarla ilişkiler, yaşamdan zevk alma) ve derin nefes-öksürme egzersizlerinde daha az etkilendiği, hareketlilik düzeylerinin 8. saate ve kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksek olduğu. 20. saatte hastaların yatak içi dönme, oturma, ayrılma ve yürüme aktivitelerinde daha az ağrı ve zorluk deneyimledikleri belirtilmiştir.	Hasta Bilgi Formu, Kısa Ağrı Envanteri Gözlemci Hareketlilik Ölçeği Hasta Hareketlilik Ölçeği
Beşirik, 2024	TDP ameliyatı sırasında uygulanan sanal gerçeklik uygulamasının kaygı düzeyi ve yaşam bulguları üzerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü, deneysel	Uygulamanın, hastaların sadece nabız sayısını düşürdüğü ve kaygı düzeylerini önemli ölçüde azalttığı belirtilmiştir.	Durumluk Kaygı Ölçeği Yaşam Bulguları Takip Formu
Öztoprak, 2024	TDP ameliyatı olacak hastalara ameliyat öncesi uygulanan eğitim videosunun ameliyat sonrası kaygı ve ağrı üzerine etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Yarı deneysel	Ameliyathaneye ilişkin eğitim videosunun hastaların ağrı düzeyini etkilemediğini, kaygı düzeylerini önemli ölçüde azalttığı belirtilmiştir.	Durumluk Kaygı Ölçeği Görsel Analog Skala
Reis, 2024	TDP uygulanan hastalarda preoperatif dönemde verilen eğitimin kinezyofobi üzerine etkisinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü	Ameliyat öncesi verilen eğitimin kinezyofobinin azalmasına ve ameliyat sonrası mobilizasyon bağlamında erken iyileşmeye katkı sağladığı belirtilmiştir.	STAI Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği Kinezyofobi Nedenleri Ölçeği Görsel Analog Skala
Şahin, 2024	Ameliyat sonrası ağrı, uykusuzluk ve kaygının yönetiminde sanal gerçeklik gözlüğünün etkisinin belirlenmesi	Yüksek Lisans Randomize kontrollü	Uygulamanın uyku durumunda artma, kaygı ve ağrı düzeyini azalttığı belirtilmiştir.	Spielberger Durumluluk Kaygı Ölçeği Görsel Kıyaslama Ölçeği Richard Campbell Uyku Ölçeği
Çelik, 2024	DP ameliyatı esnasında yapılan terapötik dokunmanın yaşam bulguları, anksiyete ve konfor düzeyine etkisinin karşılaştırılması	Yüksek Lisans Randomize kontrollü deneysel	Terapötik dokunmanın reyonel anestezi ile diz protezi olan hastalarda kaygıyı azalttığı, konforu artırdığı ve yaşam bulguları üzerinde olumlu etkilerinin olduğu belirtilmiştir.	Durumluluk-Sürekli Kaygı Ölçeği VAS Konfor Ölçeği Perianestezi Konfor Ölçeği Yaşam Bulguları Kayıt Formu

Tezlerin yarısından biraz fazlası CHH AD tarafından yürütülmüştür. Beklenen daha düşük olduğu görülmüştür, tezlerin yaklaşık yarısı Hemşirelik AD tarafından yürütülmüştür. Ortopedi konusu ile ilgili hemşirelik lisansüstü tezleri inceleyen başka bir çalışmayla örtüşmektedir (Tunç vd., 2023). Bunun nedeni olarak her üniversitede CHH AD programlarının olmayışı ve Hemşirelik AD programları ile öğrenci kabul etmeleri ile açıklanabilir. Bu nedenle Hemşirelik AD da öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin sayısının fazla olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Kurumsal katkılar incelendiğinde, incelenen tezlerin %13,2'sinin Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu üniversitedeki CHH AD, Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde resmen 1994 yılında kurulmuş, yüksek lisans programı 1994 yılında, doktora programı ise 2005 yılında başlatılmıştır (https://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2021-2022/tr/bolum_9211_tr.html). Genel hemşirelik ve cerrahi hemşireliği alanındaki doktora tezlerini inceleyen çalışmalarda, ilk sırada farklı üniversiteler yer alırken, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür (Dönmez vd., 2017; Filiz ve Ardıç, 2022). Dokuz Eylül Üniversitesi'nin hemşirelik bölümünde TDP ile ilgili araştırmalara diğer üniversitelere kıyasla daha fazla çalışıldığı varsayılmıştır.

Çoğu yüksek lisans tezi tanımlayıcı araştırma tasarımları kullanırken, doktora tezlerinin yarısından fazlası randomize kontrollü çalışma (RKÇ) metodolojilerini kullanmıştır. Bu eğilim beklentilerle uyumludur, çünkü doktora araştırmaları genellikle randomize kontrollü veya yarı deneysel çalışmalara öncelik verir (Tunç vd., 2023). Ancak, yüksek lisans tezlerinde RKÇ'lere ve yarı deneysel çalışmalara artan bir vurgu yapılması da önerilir. İncelenen tezlerin %9,4'ü (n=5) karma yöntem kullanılarak iki aşamalı olup bir aşaması nitel yöntemleri içeriyordu. Bunlardan üçü doktora tez çalışmasıydı ve bir aşamaları da yarı deneysel yürütülmüştü; ikisi yüksek lisans tez çalışmasıydı ve bir aşamaları da tanımlayıcı olarak yürütülmüştü. Tez çalışmalarına nitel araştırmayı dahil etmek, hasta deneyimleri ve bakış açıları hakkında daha derin içgörüler sağlayabilir (Dönmez vd., 2017). Bu nedenle, gelecekteki araştırmalar TDP cerrahi sürecinin öznel boyutlarını yakalamak için nitel yöntemleri entegre etmeyi düşünmelidir.

Tezlerin yaklaşık yarısının örneklem büyüklükleri 51-100 katılımcı arasında değişirken, doktora çalışmaları genellikle yüksek lisans tezlerinden daha küçük örneklem büyüklüklerine sahiptir. Ortopedi alanında hemşirelik tezlerinin incelendiği bir çalışmada da özellikle doktora tezlerinin çoğunluğunda örneklem sayısı 100'ün altında olduğu belirtilmiştir (Tunç vd., 2023).

Doktora çalışmalarında deneysel ve yarı deneysel tasarımların yaygınlığı, muhtemelen tanımlayıcı araştırmalara kıyasla daha küçük örneklem büyüklüklerini açıklamaktadır.

İncelenen tezler hasta popülasyonlarına odaklanmış olup, bu beklenen bir durumdur, bir araştırmada hastalar ile yürütülmüş olup (Yıldırım, 2013) ikinci aşamada nitel araştırma bileşeni aracılığıyla hemşire meslek grupları ile görüşüldüğü belirtilmiştir. TDP konulu lisansüstü tezlerde araştırma odağının hastalar olması beklenildiği gibi, bununla birlikte araştırma popülasyonu hasta yakınlarını ve hemşireleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi, TDP cerrahi süreci hakkında daha kapsamlı bir bakış açısı sağlayabilir. Birden fazla örneklem grubunun entegre edilmesi, örneğin TDP protezi olan hasta ve yakınları; TDP olan hasta ve bakım veren hemşireler gibi planlamalar önerilebilir. Böylelikle gelecekteki araştırmaların derinliğini ve genişliğini artıracak ve bulguları gerçek dünya hemşirelik uygulamalarına daha uygulanabilir hale getireceği düşünülmektedir.

Tezlerin veri toplama aşamaları incelendiğinde daha çok ameliyat sonrası döneme veya ameliyat öncesi-sonrası dönemi kapsadığı belirlenmiştir. Ameliyat öncesi, ameliyat sırası dönemi özel olarak hedefleyen araştırmalar sınırlıydı. Gelecekteki çalışmalar, TDP cerrahi sürecinin bütünsel bir anlayışını sağlamak için bu evreleri araştırmalarına dahil etmeyi düşünmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, TDP üzerine hemşirelik lisansüstü tezlerine ilişkin kapsamlı bir genel bakış sunarak eğilimleri, metodolojik yaklaşımları ve yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllar içerisindeki değişimleri ve odaklanılan konular incelenmiştir. Tezlerde farklı konulara odaklanılmış da olsa benzer konulara da değinildiği belirlenmiştir. Sanal gerçeklik, farklı uygulama metodları, eğitim içerik planlamaları konularının kısıtlı olduğu belirlenmiştir. Bu konularda araştırma boşlukları vurgulanmıştır. Bulgular, doktora araştırmalarının titiz deneysel tasarımları vurgulamaya devam etmesi gerektiğini, yüksek lisans tezlerinin ise giderek daha fazla RKÇ'leri ve nitel yöntemleri içermesi gerektiğini göstermektedir. Araştırma kapsamının hemşireleri, sağlık çalışanlarını ve hasta yakınlarını da kapsayacak şekilde genişletilmesi, TDP cerrahisini çevreleyen zorluklar ve en iyi uygulamalar hakkında değerli iç görüler sağlayabilir. Gelecekteki araştırmalar, hasta sonuçlarında ve iyileşmede önemli bir rol oynadığından, ameliyat öncesi ve ameliyat sırasındaki aşamalara daha fazla odaklanmalıdır.

Etik Beyan: Değerlendirmeye alınan tezler Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi arşivinde yayımlandığı ve erişim iznine açık olduğu için gerekli etik izin alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Yazar Katkıları: Fikir: ZA, MYvG; Tasarım/Dizayn: ZA; Denetleme: MYvG; Veri toplanması ve/veya işlemesi: ZA; Analiz ve/veya yorum: ZA, MYvG; Literatür Taraması: ZA; Yazıyı yazan: ZA; Eleştirel inceleme: MYvG.

Hakem Değerlendirmesi: İç/Dış bağımsız.

Kaynaklar

- Abalı Çakar, G. (2023). *Total diz protezi uygulanan hastalarda öz yeterliliğin ağrı, hareket korkusu, fonksiyonel iyileşme ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans). Manisa Celal Bayar Üniversitesi
- Akyol, Ö. (2008). *Diz protezi uygulanan hastalarda ağrı prevelansı, özellikleri, etkileyen etmenler ve ağrı yönetiminden memnuniyetin incelenmesi*. (Yüksek lisans). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Allen, K. D., Thoma, L. M., & Golightly, Y. M. (2022). Epidemiology of osteoarthritis. *Osteoarthritis Cartilage*, 30(2), 184-195. <https://doi.org/10.1016/j.joca.2021.04.020>
- Atıcı, F. (2019). *Total diz protezi ameliyatı öncesi hastalardaki anksiyete düzeyi ile ameliyat sonrası düşme korkusu arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Avcı, B. (2024). *Total diz protezi ameliyatı sonrası hastaların konfor düzeylerinin öz bakım gücüne etkisi*. (Yüksek Lisans). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- Aydın, E. (2022). *Total diz protezi ameliyatı olan hastaların, hareket ve düşme korkularının, günlük yaşam aktivitelerine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans). Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- Beşirik, Y. (2024). *Total diz protezi ameliyatı olacak hastalara ameliyat sırasında sanal gerçeklik uygulamasının kaygı düzeyi ve yaşam bulguları üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans). KTO Karatay Üniversitesi
- Bozkurt Karabacak, E. (2019). *Total diz protezi uygulanan hastalarda öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). Ege Üniversitesi
- Buldan, Ö. (2021). *Total diz protezi ameliyatı geçiren hastalarda basınçlı soğuk uygulamanın ağrı düzeyine etkisi*. (Doktora). Pamukkale Üniversitesi
- Çelik, A. (2024). *Diz protezi ameliyatı esnasında uygulanan terapötik dokunmanın anksiyete, yaşam bulguları ve konfor düzeyine etkisi*. (Yüksek Lisans). Atatürk Üniversitesi
- Çiftçi, Ö. (2018). *Total diz protezi uygulanan hastaların taburculuğa hazır oluşluk durumları*. (Yüksek Lisans). Selçuk Üniversitesi
- Çinar, H. (2016). *Total diz protezi uygulanan hastalarda progresif gevşeme yönteminin ağrı ve anksiyete üzerine etkisi*. (Yüksek lisans). Adnan Menderes Üniversitesi
- Dağcı, M. (2023). *Total diz protezi ameliyatında uygulanan güürültü kontrol yöntemleri ve müzik terapisinin anksiyete, yaşam bulguları ve ameliyat sonrası ağrıya etkisi*. (Doktora). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- Dağcı, M., Baydur, G., Kaynak, K., Minigü, L., & Polat, Ş. (2019). Türkiye'de 1991-2019 yılları arasında yapılan cerrahi hastalıkları hemşireliği lisansüstü tezleri. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 159-169.
- Demiraslan, E. (2015). *Total diz artroplastisi yapılan hastalarda ameliyat sonrası hipotermi kontrolünde yün battaniye ile birlikte elektrikli battaniye kullanımının değerlendirilmesi*. (Doktora). Hacettepe Üniversitesi
- Demiratlı, M. C. (2023). *Total diz protezi uygulanacak hastalarda ameliyat öncesi korku düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). Trakya Üniversitesi
- Demirdağ, H. (2018). *Diz protezi uygulanan hastalarda müziğin ameliyat sonrası ağrı ve yaşam bulguları üzerine etkisi*. (Doktora). İstanbul Üniversitesi
- Dinç, G. (2022). *Total diz artroplastisi ameliyatı yapılan hastaların cerrahi korku düzeyleri ile ameliyat sonrası anksiyete ve mobilizasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans). Karabük Üniversitesi
- Dinler, S. (2008). *Total diz protezi uygulanan hastalarda ameliyat öncesi ve sonrası diz fonksiyonel skorları ile ameliyat öncesi ve sonrası psikiyatrik fonksiyonların kolerasyonu*. (Yüksek lisans). Afyon Kocatepe Üniversitesi
- Doğan, N. (2003). *Total diz protezinde klinik rehber'in bakıma etkisi*. (Yüksek lisans). Ege Üniversitesi
- Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgi Paketi Ders Kataloğu. [internet]. Erişim Tarihi: 30 Ocak 2025. https://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2021-2022/tr/bolum_9211_tr.html
- Dönmez, Y. C., Soyer, Ö., & Van Giersbergen, M. Y. (2018). Türkiye'de Yapılan Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Doktora Tezlerinin İncelenmesi (1991-2015). *Journal of Education & Research in Nursing*, 15(4).
- Du, X., Liu, Z. Y., Tao, X. X., Mei, Y. L., ... Zhang, X. M. (2023). Research Progress on The Pathogenesis of Knee Osteoarthritis. *Orthopaedic Surgery*, 15(9), 2213-2224. <https://doi.org/10.1111/os.13809>

- Durmaz, M. (2022). *Total diz protezli hastalara koçluk stratejisi ile uygulanan süreklili hemşirelik bakımının bazı hasta sonuçlarına etkisi: Randomize kontrollü çalışma*. (Doktora). Selçuk Üniversitesi
- Durmuş İskender, M. (2019). *Total diz artroplastisi yapılan hastalara uygulanan akupresür ve abdominal masajın konstipasyon gelişimi üzerine etkisi*. (Doktora). Gazi Üniversitesi
- Eliaçık Özyıldırım, N. (2016). *Ortopedi ve travmatoloji servisine gonartroz tanısıyla yatırılan, diz protezi ameliyatı olan hastaların yaşam kalitesi ve özbakım gücü*. (Yüksek lisans). Okan Üniversitesi
- Evans, J. T., Walker, R. W., Evans, J. P., Blom, A. W., Sayers, A., & Whitehouse, M. R. (2019). How Long Does A Knee Replacement Last? A Systematic Review and Meta-Analysis of Case Series and National Registry Reports With More Than 15 Years of Follow-Up. *The Lancet*, 393(10172), 655-663. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)32531-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)32531-5)
- Filiz, M., & Ardiç, M. (2022). Hemşirelik bölümü doktora tezlerine yönelik bibliyometrik bir analiz. *Uluslararası İktisadi ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 57-63.
- Gao, J., Xing, D., Dong, S., & Lin, J. (2020). The Primary Total Knee Arthroplasty: A Global Analysis. *Journal of Orthopaedic Surgery and Research*, 15, 1-12. <https://doi.org/10.1186/s13018-020-01707-5>
- Geng, R., Li, J., Yu, C., Zhang, C., ... Jin, T. (2023). Knee Osteoarthritis: Current Status and Research Progress in Treatment. *Experimental and Therapeutic Medicine*, 26(4), 1-11. <https://doi.org/10.3892/etm.2023.12180>
- Güneş, H. (2021). *Total diz protezi ameliyatı öncesi sanal gerçeklik uygulamasının ağrı, kaygı ve yaşam bulgularına etkisi*. (Doktora). İnönü Üniversitesi
- Hsu, H., & Siwiecek, R. M. (2024). Knee Arthroplasty. [Updated 2023 Jul 24]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK507914/>
- Kara, A. (2023). *Total diz protezi ameliyatı olan hastalara verilen mobil tabanlı eğitim ve egzersiz programının kaygı, hareket korkusu ve fiziksel fonksiyona etkisi*. (Doktora). Atatürk Üniversitesi
- Kaya İmrek, A. (2023). *Total diz artroplastisi geçiren bireylerde ameliyat öncesi verilen eğitimin ameliyat sonrası yaşanan ilk mobilizasyon korkusu üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
- Kaya, G. (2019). *Total diz protezi olan yaşlı bireylerde uyku ve depresyon arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans). Mersin Üniversitesi
- Kaya, Ç. (2020). *Total diz protezi planlanan hastalara verilen danışmanlığın yaşam kalitesi ve öz bakım gücüne etkisi*. (Doktora). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Kaya, Ç., & Bilik, Ö. (2020). Total Diz Protezi Ameliyatı Planlanan Bireylere Neden Danışmanlık Verilmeli? *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(1), 25-30.
- Koçoğlu Ağca, M. D. (2024). *Total diz protezi uygulanan hastalarda erken mobilizasyonun ağrı ve hareketlilik düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans). Bartın Üniversitesi
- Kubat Bakır, G. (2022). *Total diz protezi uygulanan yaşlılarda günlük yaşam aktivitelerine yönelik motivasyonel görüşmenin fiziksel uyum ve yaşam kalitesi üzerine etkisi*. (Doktora). Sağlık Bilimleri Üniversitesi
- Kutsal, B. (2019). *Total diz protezi uygulanan hastalarda video destekli eğitimin diz işlevi ve yaşam kalitesine etkisi*. (Yüksek Lisans). Mersin Üniversitesi
- Lee, S. H., Kim, D. H., & Lee, Y. S. (2020). Is There an Optimal Age for Total Knee Arthroplasty?: A Systematic Review. *Knee Surgery & Related Research*, 32, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s43019-020-00080-1>
- Martin, G. M., Thornhill, T. S., & Katz, J. N. (2014). Total Knee Arthroplasty. UpToDate: Waltham, MA, USA. Available from: <https://www.uptodate.com/contents/total-knee-arthroplasty>
- Mete, Z. (2020). *Total diz protezi ameliyatı planlanan hastaların cerrahi korku düzeyleri ile ameliyat sonrası ağrı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). Başkent Üniversitesi
- Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD. Knee surgery. [internet]. Erişim Tarihi: 18.11.2024. [https://dataexplorer.oecd.org/vis?df\[ds\]=DisseminateFinalDMZ&df\[id\]=DSD_HEALTH_PROC%40DF_SURG_PROC&df\[ag\]=OECD.ELS.HD&df\[vs\]=1.1&dq=TUR...CM8154.....&pd=2021%2C2023&to\[TIME_PERIOD\]=false&vw=tb](https://dataexplorer.oecd.org/vis?df[ds]=DisseminateFinalDMZ&df[id]=DSD_HEALTH_PROC%40DF_SURG_PROC&df[ag]=OECD.ELS.HD&df[vs]=1.1&dq=TUR...CM8154.....&pd=2021%2C2023&to[TIME_PERIOD]=false&vw=tb)
- Özbaş, N. (2020). *Total diz protezi olan hastaların sağlık okuryazarlığı düzeylerine göre hazırlanan öğretim planının iyileşme süreci ve yaşam kalitesi üzerine etkisi*. (Doktora). Gazi Üniversitesi
- Özdemir, S. (2023). *Total diz protezi uygulanan hastalarda hareket korkusu, hasta hareketliliği ve etkileyen faktörler*. (Yüksek Lisans). Akdeniz Üniversitesi
- Özgür, Ş. (2017). *Total diz protezi uygulanan hastalarda postoperatif ağrı düzeyi ve ağrı yönetiminin belirlenmesi*. (Yüksek lisans). İstanbul Medipol Üniversitesi
- Özsoy Durmaz, M. (2023). *Total diz protezi cerrahisinde ameliyat öncesi başlanan soğuk uygulamanın ameliyat sonrası ağrı, kanama ve fonksiyonel duruma etkisi*. (Doktora). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
- Özsoy, H. (2022). *Total diz artroplastisi öncesi aktif ısıtmanın ameliyat sonrası vücut sıcaklığı ve konfora etkisi*. (Doktora). Ege Üniversitesi
- Öztoprak, Y. S. (2024). *Total diz protezi ameliyatı olacak hastalara ameliyat öncesi uygulanan eğitim videosunun ameliyat sonrası kaygı ve ağrı üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans). KTO Karatay Üniversitesi
- Öztürk, A. B. (2018). *Diz protezi ameliyatı öncesi hastalara verilen eğitimin derin ven trombozu gelişimine yönelik etkisi*. (Yüksek Lisans). Sanko Üniversitesi

- Reis, N. (2024). *Total diz protezi ameliyatı uygulanan hastalarda preoperatif eğitimin kinezyofobi üzerine etkisi: Randomize kontrollü bir çalışma*. (Yüksek Lisans). Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Sarı, R. (2018). *Total diz protezi uygulanan hastaların hemşirelik bakım beklentilerinin ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Savcı, A. (2016). *Total diz protezi uygulanan hastalara verilen sürekli bakımın ağrı, fonksiyonel durum, anksiyete ve depresyona etkisi*. (Doktora). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Şahin, E. (2024). *Total diz artroplastisi ameliyatı olan hastalarda sanal gerçeklik gözlüğünün ağrı, kaygı ve uykuya etkisi*. (Yüksek Lisans). İstinye Üniversitesi
- Şen, M. (2022). *Total diz protezi uygulanan hastaların bireysel bakım algısının iyilik hallerine etkisi*. (Yüksek Lisans). İstanbul Okan Üniversitesi
- Tanrıver, P. (2023). *Total diz protezi ameliyatı yapılan hastalarda duygusal özgürleşme tekniğinin ameliyat sonrası ağrı ve kaygı üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans). Atatürk Üniversitesi
- Tıraş, S. (2018). *Yaşlı gonartrozlu hastalarda total diz protezinin yaşam kalitesi üzerine etkisinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). İstanbul Medipol Üniversitesi
- Tunç, H. (2023). *"Diz Protezi Okulu" eğitim programının hasta beklentileri, anksiyete, ağrı, fonksiyonel durum, yaşam kalitesi ve memnuniyet üzerine etkisi*. (Doktora). Gazi Üniversitesi
- Tunç, H., Meşe, S., Atay Doyğacı, A., & Güler, S. (2023). Türkiye'de Ortopedi ve Travmatoloji Alanında Hemşireler Tarafından Yapılan Lisansüstü Tezler: Sistematik İncelenme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1).
- Turhan Damar, H. (2018). *Total diz protezi ameliyatına hazırlık programının ağrı, fonksiyonel durum ve yaşam kalitesine etkisi*. (Doktora). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Turhan, H. (2012). *Ameliyatın diz protezi uygulanan hastalar üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Ünal Taşkın, E. (2011). *Total diz protezi uygulanan hastalara ameliyat öncesi ve sonrası verilen danışmanlığın özbakım gücü, fonksiyonel durum ve ağrıya etkisi*. (Yüksek lisans). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Varacallo M, Luo TD, Mabrouk A, Johanson, N. A. (2024). Total Knee Arthroplasty Techniques. [Updated 2024 May 6]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK499896/>
- Yanık, D. (2019). *Osteoartrit tanısı ile diz protezi operasyonu olması planlanan hastaların kişisel deneyimleri ışığında hastalık algılarının değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans). Yeditepe Üniversitesi
- Yıldırım, A. (2013). *Total diz protezi ameliyatı olan hastalarda postoperatif ağrının tanılanması ve ağrı yönetimi*. (Yüksek lisans). İstanbul Üniversitesi
- Yıldız, Ö. (2011). *Gonartrozlu hastalarda total diz protezinin yaşam kalitesi üzerine etkisi*. (Yüksek lisans). Afyon Kocatepe Üniversitesi
- Yıldız, N. (2019). *Total diz protezi ameliyatı geçiren hastaların hareket korkusu, ağrı ve bağımsızlık düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans). Gazi Üniversitesi
- Yılmaz, Ş. (2023). *Total diz protezi ameliyatı olan hastalarda göz bandajı ve kulak tıkacının ameliyat sonrası ağrı ve uykuya etkisi*. (Yüksek Lisans). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi [internet]. Erişim Tarihi: Aralık 2024. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yue, L., & Berman, J. (2022). What Is Osteoarthritis?. *Jama*, 327(13), 1300-1300. <https://doi:10.1001/jama.2022.1980>
- Zeng, C. Y., Zhang, Z. R., Tang, Z. M., & Hua, F. Z. (2021). Benefits and Mechanisms of Exercise Training for Knee Osteoarthritis. *Frontiers in Physiology*, 12, 794062. <https://doi.org/10.3389/fphys.2021.794062>